

מעקב הומניטרי

יולי 2012

צילום - המשרד לתאום עניינים הומניטריים, השטח

ספאיי, קהילה פלסטינית בסכנת עקירה בכפייה בשל מיקומה בטטח צפאי סגור ישראלי בנפת חפון.

סקירה כללית

החששות בדבר הסכנה לעקירתן בכפייה של קהילות רועים בחלקים מסוימים של שטח C של הגדה המערבית גברו שוב, והפעם הם נוגעים לגורלן של שתיים-עשרה קהילות פלסטיניות בדרום הר חברון, בעקבות נייר עמדה שהגיש משרד הביטחון הישראלי לבית המשפט הגבוה לצדק הישראלי (בג"ץ). משרד הביטחון טוען כי יש לגרש שמונה מתוך 12 הקהילות, שאוכלוסייתן מוערכת ב-1,126 נפש, מהשטח המכונה שטח אש 918, המיועד לאימונים צבאיים. לארבע הקהילות הנותרות יש להרשות להישאר במקומן, אבל ייאסר עליהן לבנות תשתיות נוספות.

כ-18 אחוזים משטח הגדה המערבית הוקצו לשטחי אש, שבהן אסורה רשמית נוכחות פלסטינית בלי היתר מהרשויות הישראליות, המוענק רק לעיתים

תוכן העניינים

- שמונה קהילות בנפת חברון בסכנה מוגברת לעקירה בכפייה..... 3
- הכניסה ההיסטורית אל יריחו נפתחה לרגל הרמדאן..... 5
- 50,000 פלסטינים בקירוב יזדקקו בארבעת החודשים הקרובים למים מובלים במיכליות..... 5
- עזה: גישה לטיפול רפואי על ידי מומחים נקטעת בשל שסע פוליטי פנימי..... 6
- באופן יוצא מן הכלל הותרה כניסתם לעזה של חומרי בניין המיועדים למגזר הפרטי 8
- הקיבולת של תחנת הכוח של עזה גדלה ל-120 מגה-ואט, אבל משבר החשמל נמשך..... 8

נדירות. פלסטינים המתגוררים בתוך שטחי האש או בקרבם (5,000 נפשות בקירוב) נמנים עם הפגיעים והחלשים ביותר מתושבי הגדה המערבית, וסובלים מגישה מוגבלת לשירותים ומהיעדר כל תשתיות שירותים. את תנאי החיים שלהם מחמירים עוד יותר הקשיים שבהם נתקלים ארגונים הומניטריים בהגשת סיוע: מאז תחילת 2011 הרסו הרשויות הישראליות יותר מ-150 מבנים שהוקמו במימון של תורמים בינלאומיים.

את פגיעותן של הקהילות מדגיש עוד יותר אומדן של המחסור במים, שנערך לאחרונה בדרום חברון, המגלה כי למרות כמות המשקעים הגבוהה מן הממוצע בחודשי החורף 2011-2012, עד תחילת יולי 2012 ייזקקו 65 אחוזים מהקהילות שאינן מחוברות לרשת מים למים מובלים במיכליות בכדי למצוא מענה לצורכי המים שלהן.

בנימה חיובית יותר, גם כן בגדה המערבית, הרשויות הישראליות סילקו תלולית עפר שחסמה את הכניסה לעיר יריחו, ואשר ניצבה במקומה יותר מ-10 שנים, ובכך השיבו את הגישה לעיר יריחו מחלקה הצפונית של נפת יריחו ומיתר בקעת הירדן. פתיחה זו של הכניסה לעיר, יחד עם הפיכתם של שני מחסומים שחלשו על הגישה למרכז בקעת הירדן (מחסום ייטב ומחסום מעלה אפרים) למחסומים מאוישים חלקית, מדגישה את הצורך לבחון מחדש את ההגבלות החמורות התקפות עדיין בשני המחסומים החולשים על הגישה לחלקה הצפוני של בקעת הירדן (מחסומי חמרה ותייסיר). לשני המחסומים הללו נודעת השפעה שלילית במיוחד על תנאי החיים של תושבי הפלסטינים של האזור, ובמיוחד קהילות רועים.

ברצועת עזה, התעוררה החודש דאגה ביחס לגישתם של מטופלים לטיפול רפואי על ידי מומחים, שאינו זמין בתוך עזה. זאת בשל סגירתה הזמנית של המחלקה להפניות לטיפול רפואי בחו"ל בעזה, בעקבות מחלוקת בין רשויות הבריאות ברמאללה לאלו בעזה. הסגירה עיכבה את הטיפול בבקשותיהם של כמה מאות מטופלים עזתיים שביקשו להגיע לטיפול רפואי מחוץ לעזה. כל עוד נמשך המשבר, אפשר המרכז הפלסטיני לזכויות אדם בעזה מתן אישור חריג

למקרים דחופים. בעקבות התערבותם של מספר גורמים מרכזיים, נפתחה המחלקה להפניות לטיפול רפואי בחו"ל מחדש ב-26 ביולי. הצורך להפנות מטופלים לבתי חולים מחוץ לעזה נובע מעשרות שנים של הזנחה בפיתוח תשתיות ושירותים רפואיים נאותים, שהמצור המוטל על עזה מאז יוני 2007 החריף עוד יותר, וכן בגין השסע הפוליטי בין הרשויות בעזה וברמאללה. מחלוקת מתמשכת זו בין הרשויות פגעה גם באספקה הסדירה של תרופות ופריטים רפואיים חד-פעמיים לעזה, עובדה הקשורה בקשר הדוק לביקוש להפניות לטיפול בחו"ל, ובמיוחד לטיפולים כימותרפיים למטופלים אונקולוגיים.

כמו כן, החודש התירה ישראל, זו הפעם הראשונה מאז אוקטובר 2008, העברה ישירה של חומרי בניין לעזה עבור המגזר הפרטי דרך מעבר סופה. מאז הטלת המצור נאסר הלכה למעשה יבוא של חומרי בניין בסיסיים (חצץ, מלט ומוטות מתכת) אל עזה, איסור שכתוצאה ממנו מועברים החומרים הללו אל תוך עזה דרך המנהרות שמתחת לגבול עזה עם מצרים. אף שמאז ההקלות במצור ביוני 2010 הותרה באופן יוצא מן הכלל כניסתם המוגבלת של חומרי בניין עבור מיזמים בינלאומיים מאושרים, העברות אלו מצריכות בקרה נוקשה לאימות משתמשי הקצה. לעומת זאת, בהעברה של חודש יולי לא דרשה ישראל אימות משתמשי קצה כנדרש למיזמים בינלאומיים. פטור זה, יחד עם הזרימה הנמשכת של חומרי בניין דרך המנהרות, מעמידים בסימן שאלה את ההיגיון של ההגבלות המתמשכות על היבוא.

בהתפתחות מעודדת שהתרחשה החודש הצליחה תחנת הכוח של עזה להגביר את ייצור החשמל, הודות להתקנתם של שני שנאי חשמל חדשים, תרומת תוכנית הפיתוח של האו"ם, לצד עלייה בכמויות הדלק מן המנהרות וממקורות אחרים. כתוצאה מכך, לקראת סוף החודש, כאשר הביקוש לחשמל גבר בשל חום הקיץ וחודש הרמדאן, התקצר משכן של הפסקות החשמל היזומות מ-12 ל-10 שעות ביום. לגירעון הכרוני ורב השנים בחשמל נודעת השפעה משמעותית על עזה, משום שהוא משבש מתן שירותים בסיסיים ופוגע במחייה ובתנאי

החיים הפגיעים ממילא. למרות השיפור, אספקת הדלק לעזה ולתחנת הכוח הינה בלתי צפויה ובלתי מספקת בכמותה מכדי לתת מענה לצורכי החשמל העכשוויים וארוכי הטווח של אוכלוסיית עזה.

גברה סכנת העקירה בכפייה בנפת חברון

הצבא הישראלי סגר את השטח למטרות אימונים

הדאגה לגורלן של שתיים-עשרה קהילות פלסטיניות השוכנות בדרום הר חברון גברה החודש, כאשר ב-22 ביולי הגיש שר הביטחון הישראלי לבית המשפט הגבוה לצדק הישראלי (בג"ץ) את עמדתו בנוגע לעתירה נגד גירושן בכפייה בנימוק שהשטח הוקצה ל"שטח אש". בנייר העמדה נטען כי יש לגרש מן השטח שמונה מבין 12 הקהילות (מגיאז, תבאן, ספאיי, פחיית, חלאווה, מרכז, גיינבה וחירובה), שאוכלוסייתן מוערכת ב-1,126 נפש. ארבע הקהילות הנותרות (טובא, מופקרה, מעיייר אל-עביד וסארורה) יורשו להישאר, אבל תושביהן לא יוכלו לבנות תשתיות נוספות.

על פי נייר העמדה של משרד הביטחון, שטח האש יהיה מחוץ לתחום לקהילות העקורות, למעט עיבוד אדמה ורעיית עדרים בסופי שבוע או בחגים היהודיים, שבהם לא מתבצעים אימונים. כל שתיים עשרה הקהילות, לרבות שמונה הקהילות העקורות, יוכלו להשתמש בשטח האש רק לתקופות מוגבלות בנות חודש, פעמיים בשנה, לצורכי חקלאות ומרעה.

משי בסון שהצבא הישראלי הציב בכניסה לשטח האש, המכריזים על סגירתו

נייר העמדה שהגיש שר הביטחון הישראלי לבג"ץ בא בהקשר של מאבק משפטי בן יותר מעשור בין הצבא הישראלי לתושבי הפלסטיניים של השטח המושפע. השטח, המשתרע על פני 30,000 דונמים, הוגדר על ידי הצבא הישראלי כשטח צבאי סגור בשנות השבעים, ונקרא בשם "שטח אש 918". החקיקה הצבאית הישראלית קובעת כי כאשר שטחים נסגרים לצרכים צבאיים, התושבים המתגוררים בשטחים אלה מוכרים כ"תושבי קבע" ואינם נדרשים לעבור ממקום מגוריהם.¹ בשנת 1999 הוציא הצבא הישראלי צווי גירוש הנגד תושבי הפלסטיניים של "שטח אש 918" בטענה כי הם חיים בו על בסיס עונתי, ולפיכך אינם יכולים להיחשב לתושבי קבע; יותר מ-700 תושבים גורשו.

כעבור כמה חודשים, בעקבות שתי עתירות שהגישו בשם הקהילות האגודה לזכויות האזרח בישראל ורבנים למען זכויות האדם, הוציא בג"ץ הישראלי צו ביניים שהתיר לתושבים לחזור לבתיהם; הצו נותר בתוקף עד היום.²

רוב הקהילות הנפגעות היו קיימות באזור לפני 1967.³ התושבים התגוררו מסורתית במערות והתפרנסו למחייתם מחקלאות ומגידול בעלי חיים. על פי מספר סקרי פרופיל רב-שנתיים של קהילות, שערכו המשרד לתיאום עניינים הומניטריים וארגונים בינלאומיים אחרים,⁴ על פני השנה כמעט שאין שינויים בגדלי האוכלוסייה. עובדה זו מצביעה על כך שבניגוד לקביעתה של ישראל, רק מיעוט מבוטל מבין המצויים בסכנת עקירה בכפייה נודדים נודדים עונתיים.

בנייר העמדה שהגיש לא מכבר לבג"ץ, טען משרד הביטחון כי מאז 2009 הוקמו מבנים לא חוקיים רבים, לרבות בורות מים, בתי ספר ומבני פיתוח אחרים, תוך הפרה של צו הביניים של בג"ץ, שקרא לשמירת הסטטוס-קוו באזור. ברם, לדברי העותרים, כל פרשנות שעל פיה צו בג"ץ מתיר לתושבים לחזור לבתיהם ובה-בעת שולל מהם אמצעי קיום, ולו הבסיסיים ביותר, תהיה בלתי סבירה ולא תעלה בקנה אחד עם החוק ההומניטרי הבינלאומי.

התפתחות מאוחרת:

ב-9 באוגוסט הורה בג"ץ הישראלי למחוק את שתי העתירות המשותפות (נגד הגירוש) שהוגשו בשנת 2000, בנימוק שבשל פרק הזמן הארוך שעבר מאז הגשתן, התיישנו העתירות. עם זאת, הצו נגד הגירוש יישאר בתוקף עד ה-1 בנובמבר 2012, בכדי לאפשר לאנשים המושפעים על ידו להגיש עתירה חדשה.

רמת אי-הביטחון התזונתי בקרב אוכלוסיית הרועים בשטח C היא 34 אחוזים, מן הגבוהות ביותר בגדה המערבית.

כ-18 אחוזים משטח הגדה המערבית הוקצו לשטחי אש, שבהם מתגוררים 5,000 פלסטינים בקירוב, בעיקר בדואים ורועים. מי שגרים בתוך שטחי האש או בקרבתם נמנים עם החלשים והפגיעים ביותר מבין תושבי הגדה המערבית. בשל ההגבלות הצבאיות, הם סובלים מגישה מוגבלת או מקשיי גישה לשירותים (כמו חינוך ובריאות) ומהיעדר תשתיות שירותים (לרבות תשתיות מים, תברואה וחשמל), כאשר יותר מ-90 אחוזים מהקהילות סובלות ממחסור במים.⁵ בנוסף על כך, הואיל ומרבית הקהילות הינן קהילות רועים, צמצום הגישה לשטחי מרעה יצרה בהן תלות מוגברת במספוא קנוי ורעיית יתר בשטחי מרעה מסוימים, שתי תופעות התורמות לפגיעה במחייתן.

אתגרים בפני סיוע הומניטרי

בשנתיים האחרונות נתקלו ארגונים הומניטריים בקשיים בהגשת סיוע לקהילות פגיעות בגדה המערבית. מאז תחילת 2011 הרסו הרשויות הישראליות יותר מ-160 מבנים שהוקמו במימון תורמים בינלאומיים. 44 אחוזים בקירוב מן המבנים הללו היו מחסי מגורים בסיסיים (כלומר אוהלים), ואילו רוב המבנים האחרים נועדו לתמוך במחייה או לשפר גישה לשירותים בסיסיים. נכון לעכשיו מרחפת סכנת הריסה מעל עשרות מיזמי סיוע אחרים.

אחד מאלה הינה יוזמה שמיישם ארגון בינלאומי, במימון גרמני, להקמת מערכת פנלים סולאריים שיספקו חשמל ל-19 משפחות ולבית ספר אחד בקהילות אל כחיית וא-תבאן, בשטח אש 918. הפנלים הסולאריים ייצרו די חשמל למאור שיאפשר לילדים ללמוד, ולטעינת טלפונים סולאריים, המהווים את הקשר היחיד לעולם החיצון, החשוב במיוחד למקרי חירום רפואיים ואחרים. נכון להיום הקהילות הללו תלויות בעששיות נפט המהוות את מקור התאורה הראשי שלהן.

עד עתה איימה על המיזם סכנת החרמת כלי רכב על ידי המנהל האזרחי הישראלי (מנהאיז), ובמקרה אחד אילץ הצבא הישראלי את הארגון המיישם את המיזם לנטוש אל כלי רכבו בשטח, בנימוק של נהיגה לא חוקית בשטח אש מוגבל. הפנלים הסולאריים שכבר הוקמו קיבלו צווי הריסה; הצבא הישראלי טוען כי להקמת מבנים כמו פנלים סולאריים דרושים היתרים, אבל אלה לא יינתנו בשל מעמדו של האזור כשטח סגור לצרכים צבאיים.

אם לא ישתנה מעמדו של שטח האש, הקמתם של מיזמים הומניטריים ומבנים אחרים עלולה להיאסר כליל, עובדה שתגביל את גישת התושבים למים נקיים ולתברואה וחינוך בסיסיים, ותגרום להידרדרות נוספת במצב ההומניטרי בשטח.

הכניסה ההיסטורית אל יריחו נפתחה לרגל הרמדאן

הגבלות הגישה החמורות על הכניסה הצפונית לבקעת הירדן נותרות בעינן

ב-20 ביולי הסירו הרשויות ישראליות תלולית עפר שחסמה את הכניסה ההיסטורית לעיר יריחו מצפון, דרך כביש 90, ואשר ניצבה שם מאז תחילת האינתיפאדה השנייה, לפני יותר מ-10 שנים. הרשויות הציגו את פתיחת הכניסה כהקלה לרגל חודש רמדאן; כרגע לא ברור האם הצומת יישאר פתוח גם אחרי תום חודש הרמדאן.

הפתיחה השיבה לתושבים הפלסטינים של חלקה הצפוני של נפת יריחו, כמו גם יתר צפון בקעת הירדן, את הגישה הישירה לעיר יריחו. כתוצאה מכך התושבים הללו אינם נאלצים יותר לנסוע בדרכים עוקפות דרך העיירה אל עוגיה והמחסום החלקי ייטב (תוספת של כמעט חמישה קילומטרים), או דרך כביש 1 והכניסה הדרומית לעיר (תוספת של יותר מ-20 קילומטרים). שינוי זה בא בעקבות ההחלפה, במאי 2012, של תלולית עפר אחרת שחסמה כביש שהוביל אל העיר ממערב, בשער-דרך שנותר פתוח מאז. צעד זה מאפשר לתושביהן של שתי קהילות בדואיות (וואדי אל קלט ודיר אל קלט) להגיע ליריחו ישירות, בלא שיצטרכו לנסוע 16 קילומטרים בדרך עוקפת דרך כביש 1, וכן מקל גישת תיירים אל שמורת הטבע בנחל קלט וממנה. בה-בעת, הגבלות אחרות על גישת כלי רכב פלסטיניים לבקעת הירדן נותרו בעינן. עשרות מכשולים פיסיים, לרבות כמעט 30 קילומטרים של תעלות ותלוליות עפר, מכרידים שטח זה מיתר הגדה המערבית. כתוצאה מכך כל התנועה אל האזור וממנו תועלה לשש דרכים, שעל ארבע מהן חולשים מחסומים. בעוד שפלסטינים הרשומים כתושבי בקעת הירדן מורשים לעבור עם כלי רכבם בשני המחסומים הצפוניים (תייסיר וחמרה), בתנאי שכלי הרכב רשומים בבקעת הירדן על שם הנהג, בעיני הפלסטינים המעבר במחסומים הללו הוא

בלתי צפוי וקשה במיוחד.⁶ מי שאינם תושבי בקעת הירדן מורשים לעבור במחסומים הללו רק כהולכי רגל, או אם הם נוסעים בתחבורה ציבורית. הגבלות התנועה במחסומים הללו פגעו בגישתן של קהילות פגיעות וחלשות בצפון בקעת הירדן, בעיקר בדואים ורועים, לשירותים ומקורות מחיה בעברם השני של המחסומים.⁷

ההגבלות על כניסת כלי רכב שאינם רשומים בבקעת הירדן תקפות אמנם גם בשני המחסומים האחרים (מעלה אפרים וייטב), אבל הן נאכפות רק מדי פעם בפעם, בשל העובדה שב-2011 הפכו המחסומים הללו למחסומים חלקיים, שאינם מאוישים באופן קבוע. מצב זה, יחד עם פתיחתן לא מכבר של שתי הדרכים אל העיר יריחו, מעמיד בסימן שאלה את הצורך בהמשך קיומן של ההגבלות החמורות המיושמות בשני המחסומים האחרים, החולשים על הגישה לחלקה הצפוני של בקעת הירדן.

50,000 פלסטינים בקירוב יזדקקו בארבעת החודשים הקרובים למים מובלים במיכליות

למרות כמות משקעים גבוהה מן הממוצע בחודשי החורף של 2012-2011,⁸ חלקים מן הגדה המערבית עדין סובלים ממחסור במים. על פי אומדן מחסור במים שערך במאי 2012 בנפת דרום חברון ארגון Action Against Hunger, 65 אחוזים מן הקהילות שאינן מחוברות לרשת המים באזור זה, הנשענות בדרך כלל על משקעים ובורות מים לצורכי המים שלהן, נזקקות למים מובלים במיכליות ביולי 2012 (כשבורות המים מתרוקנים) בכדי לתת מענה לצורכי המים שלהן, תהליך שכבר החל. אומדן נוסף, שכוח המשימה לענייני מים, תברואה והיגיינה ביצע באמצע יולי, אישר כי ל-50,000 פלסטינים החיים בקהילות פגיעות באזורים שסביב יריחו, ממזרח לבית לחם, מדרום לחברון ובבקעת הירדן, דרושים מים במיכליות בעלות של 1.2 מיליון דולרים ארה"ב בקירוב.

וארגונים שותפים, מאחר שהעניקו סיוע כלכלי לקהילות חלשות ופגיעות. הואיל וכך התחייבה הרשיף להמשיך וליישם מערכת זו גם ב-2012, אבל היא נתקלת בקשיים בשל מגבלות פיננסיות חמורות, ותלויה בסיוע מתורמים ומן הקהילה הבינלאומית.

המחסור המתמיד במים בגדה המערבית נובע בחלקו ממיעוט משקעים, כמו גם מפיתוח לא מספיק של תשתיות, שהגורם לו היא מערכת ההיתרים המגבילה שמיישמות הרשויות הישראליות בשטח C, המונעת פיתוח של פיתרונות ארוכי טווח ובני קיימא. קהילות רועים הן פגיעות במיוחד: בלא תכנון ופיתוח מספיקים, מחייתן מצויה בסכנה בגין הצמצום בשטחי המרעה והירידה במפלסי המים בכורות, המגבירים את תלותן במספוא יקר ובמים מובלים במיכליות לקיום עדריהן.

צילום: EAPPL / קי הלון

פלסטינית חוזרת לכפרה שבבקעת הירדן אחרי שהלכה שעות בכדי להביא מים וחומרי בערה, אוגוסט 2012.

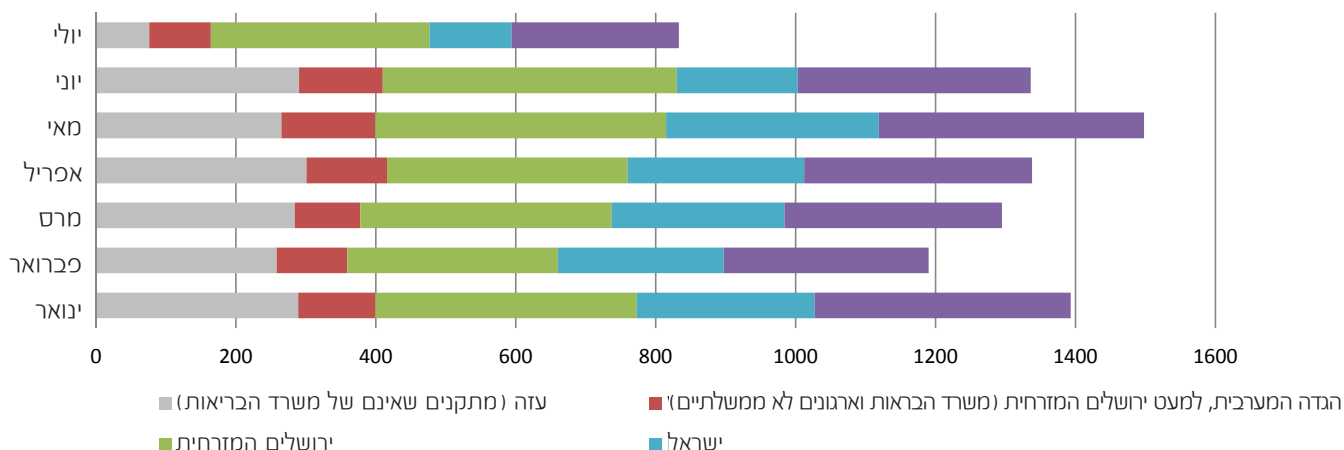
עזה: גישה לטיפול רפואי על ידי מומחים נקטעת בשל שסע פוליטי פנימי

המשבר הכספי המתמשך ברשיף מחמיר עוד יותר את המצב

הפניית מטופלים לטיפול רפואי של מומחים מחוץ לעזה הוקפאה למשך תשעה ימים (בין ה-17 ל-25 ביולי) בעקבות מחלוקת בין רשויות הבריאות ברמאללה ובעזה סביב הניהול של הסניף העזתי של המחלקה לטיפול בהפניות רפואיות בחו"ל. לדברי

בעת ביצוע האומדן דיווחו מנהיגי כמה מהקהילות כי הם נאלצים לרכוש מים ממובילים פרטיים במחיר של 20-25 ש"ח בקירוב למטר מעוקב מים, לעומת פחות מ-5 ש"ח למטר מעוקב משלמים מי שמחוברים לרשת המים. קהילות אחרות, כמו אלו במסאפר יאטא, משלמות 60 ש"ח בקירוב למטר מעוקב מים. היתרונות בשימוש במערכת הגבלת המחירים שיושמה בתגובה של שנת 2011 למחסור במים, שבמסגרתה שימש מימון בינלאומי לסבסוד אספקת המים לכל המוטבים במחיר של 10 ש"ח למ"ק מים, זכו לתמיכה רבה מצד הרשות הפלסטינית (רשיף)

מטופלים בעזה שהופנו על ידי משרד הבריאות, על פי יעדי ההפניה, 2012

מקור: ארגון הבריאות העולמי

181 מטופלים, מהן קיבלו 163 אישור לכיסוי כספי מן המחלקה לטיפול בהפניות רפואיות, ועשרה מטופלים במצב קריטי קיבלו אישור להעברה מיידית מעזה לטיפול דחוף. בעקבות משא ומתן בין הצדדים לבין מנהיגים מקומיים בתחום הבריאות, שאותו אפשר משרד הבריאות בעזה, נפתחו מחדש משרדי המחלקה לטיפול בהפניות רפואיות ב-26 ביולי. המחלוקת, שהוחרפה בשל המשבר הכספי המתמשך הפוגע ברשיף, הביא להפחתה משמעותית בסך הבקשות שאושרו על ידי המחלקה לטיפול בהפניות רפואיות, מממוצע חודשי של 1340 בקשות בשנת 2012, ל-833 בלבד בחודש יולי. (במחלוקת קודמת שפרצה ב-2009 נסגרו משרדי המחלקה להפניות לטיפול רפואי למשך 33 ימים ברציפות.).

מאז ינואר 1991, בשל הגבלות הגישה שמטילה ישראל על תושבי עזה, לרבות מטופלים רפואיים, היציאה מרצועת עזה תלויה בהיתרים פרטניים. בעשר השנים האחרונות הוטלו הגבלות על היתרים, אפילו למי שזקוקים לגישה לבתי חולים בגדה המערבית, בירדן או בישראל. לדברי ארגון הבריאות העולמי, בשנים האחרונות חל שיפור בשיעורי אישור הבקשות להיתרים, מ-80 אחוזים ב-2010 ל-90 אחוזים ב-2011, ול-94 אחוזים נכון להיום, בחלקו בשל מאמצי קידום. יחד עם זאת, גישתם של מאות מטופלים עדיין נשללת או מעוכבת, והם עלולים להיחקר ולהיעצר במחסום ארז.

ארגון הבריאות העולמי, הסגר עיכב את הטיפול בבקשות ויצר מצוקה ובלבול בקרב כמה מאות מטופלים מעזה, שביקשו סיוע בטיפול רפואי.

משרדי המחלקה לטיפול בהפניות רפואיות בעזה, הכפופה למחלקה הראשית לטיפול בהפניות רפואיות במשרד הבריאות של הרשות הפלסטינית (רשיף) ברמאללה, שולחת את בקשות ההפניה של מטופלים לוועדת המומחים הרפואיים שלה, הממליצה האם להפנות מטופל לטיפול במתקן שאיננו של משרד הבריאות בתוך עזה, או לבית חולים מחוץ לעזה. לאחר מכן ההמלצות מאושרות (או נדחות) על ידי מנהל המחלקה לטיפול בהפניות רפואיות בעזה, ומועברות למחלקה הראשית לטיפול בהפניות רפואיות ברמאללה, לאישור ולכיסוי כספי.

הפניות הפכו להוצאה משמעותית עבור משרד הבריאות, והן מהוות 40 אחוזים מתקציבו השנתי, במקום השני אחרי תשלום משכורות. המשבר האחרון החל אחרי שמשרד הבריאות ברמאללה החליט להחליף את המנהל ואת חברי הוועדה הרפואית בעזה בסגל חדש. למחרת סגר משרד הבריאות בעזה, המנוהל על ידי החמאס, את משרדי המחלקה לטיפול בהפניות רפואיות.

במהלך המשבר התערב המרכז הפלסטיני לזכויות אדם בעזה ואפשר הגשה ישירה של בקשות דחופות להפניות רפואיות לרמאללה. בסך הכול הגיש המרכז הפלסטיני לזכויות אדם בתשעת הימים בקשות של

באופן יוצא מן הכלל הותרה כניסתם לעזה של חומרי בניין המיועדים למגזר הפרטי

האיסור המתמשך מועמד בסימן שאלה

החודש התירה ישראל, זו הפעם הראשונה מאז אוקטובר 2008, את העברתם הישירה של חומרי בניין למגזר הפרטי בעזה. במהלך כמה ימים בחדש יולי אפשרו הרשויות הישראליות את העברתן של כ-20,000 טונות של חצץ דרך מעבר סופה, ישירות לשוק המקומי בעזה. ההעברה ייצגה את השארת האחרונה של 80,000 טונות החצץ שנרכשו על ידי מגזר הפרטי בעזה אבל נתקעו בסופה, אחרי שכניסתן נאסרה מאז הטלת המצור, באמצע 2007.

מעבר סופה נסגר רשמית בספטמבר 2008, כשהחצץ עדיין אוחסן במתקן בקרבתו. בכדי לפנות את הסחורות מהמעבר, התירה ישראל במרס-אפריל 2011 את העברתן של 60,000 טונות של חצץ זה לעזה; ברם, באותה עת עמדה ישראל על כך שהחצץ ישמש רק למיזם בינלאומי מאושר. לפיכך הושג הסדר עם סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם ועם ארגונים בינלאומיים אחרים, שהסכימו לרכוש את החצץ מהסוחרים העזתיים ולהשתמש בו למיזמים שלהם.

יבוא של חומרי בניין בסיסיים לעזה נאסר מאז הטלת המצור, ביוני 2007 (למעט תקופה קצרה בין יוני לאוקטובר 2008).⁹ מיוני 2010, בהקשר של הקלת המצור, התירה ישראל כניסה מוגבלת של חומרי בניין למיזמים בינלאומיים מאושרים, כניסה שלווה בבקרה מחמירה על אימות משתמשי הקצה. לעומת זאת, בהקשר של העברת חומרי הבניין החודש, לא דרשה ישראל את אימות משתמשי הקצה שנדרש למיזמים בינלאומיים.

למרות ההגבלות הישראליות, חומרי בניין בסיסיים (חצץ, מלט ומוטות מתכת) מועברים לעזה דרך המנהרות שמתחת לגבול בין עזה למצרים. בשנתיים מאז הקלת המצור נכנסו לעזה דרך המנהרות חומרי בניין בכמות כפולה מזו שנכנסה דרך מעבר כרם שלום.

בנוסף על המגזר הפרטי, הרשויות בפועל בעזה השתמשו בחומרים אלה ליישם שורה של מיזמי תשתיות, כמו גם להגדלת הכנסותיהן באמצעות "מיסוי" סחר המנהרות.¹⁰ ברם, ארגונים בינלאומיים, המחויבים להשתמש בחומרים ממקורות לגיטימיים, לא הפיקו כל תועלת מחומרי הבניין מן המנהרות והם עדיין מוגבלים על ידי מערכת האישורים שמיישמות הרשויות הישראליות.

מערכת זו הסתברה כבעייתית, גרמה לעיכובים משמעותיים, פגעה ביכולתן של סוכנויות להיענות לצרכים דחופים והאריכה ללא צורך את מצוקתה של האוכלוסייה המושפעת. כרגע, 17 אחוזים מתוכנית העבודה שהוגשה על ידי האו"ם לרשויות הישראליות, ששוויים מוערך ב-85 מיליון דולרים ארה"ב, עדיין ממתנים לאישור זה 20 חודשים. המיזמים התלויים ועומדים כוללים 525 יחידות דיור, 23 בתי ספר ושורה של מיזמי חשמל, מים ותברואה. הרשויות הישראליות פסלו חמישה אחוזים נוספים מהתוכנית של האו"ם, ששוויים מוערך ב-40 מיליון דולרים ארה"ב, כולל יותר מ-300 יחידות דיור.

החודש, היבוא הלא מבוקר של חומרי בניין למגזר הפרטי בעזה דרך מעבר סופה, יחד עם הזרימה של חומרים מסוג זה דרך המנהרות, מעמידים בסימן שאלה את ההיגיון מאחורי הגבלות היבוא המתמשכות.

הקיבולת של תחנת הכוח של עזה גדלה ל-120 מגה-ואט, אבל משבר החשמל נמשך

החודש הצליחה תחנת הכוח של עזה להגדיל את ייצור החשמל שלה, בעקבות התקנתם של שני שנאים חדשים וגידול בכמות הדלק המובאת דרך המנהרות. ברם, במצב הנוכחי עדיין לא די לאפשר פיתרון בר קיימא למשבר החשמל בעזה. כתוצאה מהמתקנים החדשים, עלתה הקיבולת הכוללת של תחנת הכוח מ-80 מגה-ואט ל-120 מגה-ואט. זו הפעם הראשונה מאז 2006, כאשר השנאים של התחנה נהרסו בתקיפה אווירית ישראלית, שתחנת הכוח של עזה הצליחה לייצר קיבולת כזו. השנאים

החדשים וציוד אלקטרוני נוסף נתרמו על ידי תוכנית הפיתוח של האו"ם, והורשו להיכנס לעזה דרך מעבר כרם שלום, לאחר תיאום עם הרשויות הישראליות.

עד לסוף יולי הגדילה הקיבולת המוגברת את רמות ייצור החשמל של עזה ל-110 מגה-ואט. זאת בעיקר בשל גידול ביבוא הסולר דרך המנהרות, שסיפקו לתחנת הכוח 4.5 מיליון ליטרים בקירוב. תחנת הכוח נהנתה גם מתוספת של שלושה מיליון ליטרים של דלק תרומת ממשלת קטאר, שהועברו לעזה בחודשיים האחרונים דרך מעברי ניצנה וכרם שלום בין מצרים, ישראל ורצועת עזה. 720,000 ליטרים נוספים של דלק המיועד לתחנת הכוח נרכשו על ידי הרשות הפלסטינית בגדה המערבית והועברו דרך כרם שלום. כתוצאה מייצור החשמל המוגבר, לקראת סוף החודש התקצרו הפסקות החשמל היזומות מ-12 ל-10 שעות ביום, שיפור קטן ועם זאת חשוב, בהתחשב בחום הקיץ ובצרכים המוגברים בחודש הרמדאן.

למרות השיפורים החודשיים, אספקת הדלק לעזה ולתחנת הכוח של עזה הינה בלתי צפויה ובלתי מספקת בנפחה מכדי לתת מענה לצורכי החשמל העכשוויים וארוכי הטווח של אוכלוסיית עזה. בכדי

לפעול במלוא קיבולתה, תחנת הכוח של עזה זקוקה לאספקה סדירה של כ-3.5 מיליון ליטרים דלק בשבוע, אבל היא מקבלת בממוצע רק 2.2 מיליון ליטרים דלק בשבוע. גם לו היתה התחנה מקבלת אספקה יציבה ומספקת של דלק לייצור סדיר של 120 מגה-ואט, לא יהיה בכך כדי לתת מענה לביקוש הנוכחי לחשמל בעזה. בנוסף על 120 המגה-ואט הפוטנציאליים מתחנת הכוח שלה, מקבלת עזה 120 מגה-ואט מישראל ו-22 מגה-ואט ממצרים, כך שסך קיבולת החשמל הינו 262 מגה-ואט. יחד עם זאת, הביקוש בעזה, שעל כפי ההערכות הינו 350 מגה-ואט בקירוב, יוצר פער של 25 אחוזים גם על כפי התרחיש האופטימי ביותר.

לגירעון החשמל הכרוני ורב השנים נודעת השפעה משמעותית על עזה, משום שהוא משבש מתן שירותים בסיסיים ופוגע במחייה ובתנאי החיים הפניעיים ממילא. לתחנת הדלק של עזה דרוש פיתרון ארך טווח לאספקת דלק או גז טבעי, בכדי להגיע למלוא קיבולתה העכשווית ולהרחיב את פעולתה כך שתוכל לתת מענה לצורכי האנרגיה העתידיים של עזה, שיידרשו על מנת לעבור מהסתמכות על סיוע הומניטרי להתאוששות ולפיתוח בר קיימא.

1. על פי צווים צבאיים ישראלים, תושבי הקבע של שטחים צבאיים סגורים מורשים להמשיך להתגורר בשטחים הסגורים, אבל תושבים חדשים אינם מורשים לעבור להתגורר בהם.
2. פרוטוקול בג"ץ 1199/99 ו-517/00, פרוטוקול בג"ץ 805/05.
3. ראו למשל יעקב חבקוק, "חיים במערות הר חברון" (1985, הוצאת משרד הביטחון).
4. אומדני אוכלוסין שערכו הארגונים השותפים לארגון המזון והחקלאות (וכוח המשימה של קבוצת החירום לענייני מים, תברואה והיגיינה) כהכנה לקראת אומדנים של צרכים חקלאיים וצרכי מים.
5. ליותר מ-90 אחוזים מהקהילות גישה לפחות מ-60 ליטרים מים לנפש ליום, לעומת 100 הליטרים לנפש ליום שעליהם ממליץ ארגון הבריאות העולמי; ליותר ממחציתן גישה לפחות מ-30 ליטרים לנפש ליום.
6. כלי רכב מורשים להתקרב למחסומים הללו רק אחרי שנקראו אליהם על ידי החיילים; כל הנוסעים (חוץ מהנהג) חייבים לצאת את הרכב ולעבור במסלול להולכי רגל, שבקצהו הם עוברים בגלאי מתכות ותעודותיהם וחפציהם נבדקים. במחסום חמרה חפציהם של הנוסעים מועברים גם במכונת שיקוף. המטען על מכוניות מסחריות עובר בדיקה חזותית, המצריכה לעיתים פריקתו לבדיקה נוספת. משכם של העיכובים במחסומים הללו משתנה על פי היקף התנועה, סוג
7. לפרטים נוספים ראו המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, עדכון תנועה וגישה בגדה המערבית, אוגוסט 2011.
8. בגדה המערבית ירדו בחורף 2011-2012 110 אחוזים מממוצע המשקעים הרב-שנתי.
9. האיסור על יבוא של חומרי בניין הוטל למן התחלת המצור ביוני 2007, אבל הוסר חלקית בהקשר של הסכם "רגיעה" או הפסקת אש, שהושג ביוני 2008 והחזיק מעמד עד לנובמבר אותה שנה.
10. רשויות החמאס גובות כיום 10 ש"ח לכל טונה של חצץ, 20 ש"ח לטונה מלט ו-50 ש"ח לטונה מוטות פלדה, במיסיים המוטלים על חומרי בניין המובאים דרך המנהרות. בחישוב המבוסס על אומדנים של כמויות חומרי הבניין המובאים דרך המנהרות מאז אמצע 2010, הרשויות כפועל גבו מן המיסיים על הפריטים הללו לבדם סכום המגיע ל-26 מיליון ש"ח.
11. למרות שרמות הקיבולת של תחנת הכוח של עזה גדלו ל-120 מגה-ואט, רמת הייצור הייתה 110 מגה-ואט.

ברשימה המפורטת לעיל ארגוני וסוכנויות או"ם וארגונים הומניטריים מקומיים ובינלאומיים המשתתפים בקבוצות עבודה מגזרית ומספקים בעקביות מידע עבור דו"ח המעקב ההומניטארי:

United Nations Children's Fund (UNICEF), United Nations Development Programme (UNDP), United Nations Development Fund for Women (UNIFEM), United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (UNESCO), United Nations Food and Agricultural Organization (FAO), United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), United Nations Office for the High Commissioner of Human Rights (OHCHR), United Nations Population Fund (UNFPA), United Nations Relief and Works Agency for

Palestine Refugees in the Near East (UNRWA), United Nations Special Coordinator for the Middle East Peace Process (UNSCO), World Food Programme (WFP), World Health Organization (WHO), Al Haq, Badil, Save the Children (UK), Defence for Children International – Palestine Section (DCI-PS), Oxfam GB, Palestine Hydrology Group (PHG), Campaign for the Right to Enter, ACF-E, AAA, ACP, ACAD, and members of the Temporary International Mechanism (TIM).

*לפרטים ולמידע נוסף פנו אל יחזקאל ליין, דוא"ל: lein@un.org טל: 02-5829962

הנוסח המחייב הוא הדוח המלא בשפה האנגלית; לקריאתו פנו לאתר OCHA:

http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_the_humanitarian_monitor_2012_08_23_english.pdf

טבלאות עם נתונים מפורטים על מדדי הגנה ניתן לקרוא בדוח בשפה האנגלית,

http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_the_humanitarian_monitor_2012_08_23_english.pdf